

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till: a.iu@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet
Etableringsboendelagen – Ett nytt system för
bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Ert diarienummer A2025/00455

Sammanfattning

Förvaltningsrätten har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, ingen erinran mot förslagen i betänkandet. Förvaltningsrätten vill utöver detta lämna följande synpunkter rörande vissa delar i förslagen.

Rätten till etableringsboende som en civil rättighet

Enligt förvaltningsrättens mening saknas en fördjupad analys av utredningens bedömning att rätten till etableringsboende utgör en civil rättighet som omfattas av artikel 6 i Europakonventionen (EKMR). Bedömningen innebär ett avsteg från gällande ordning (jfr prop. 2015/16:54 s. 27).

Om rätten till etableringsboende utgör en civil rättighet kan en rätt till domstolsprövning aktualiseras även vid initiala anvisningsbeslut och inte enbart vid beslut om att rätten upphör i förtid. Det kan medföra en ökad måltillströmning till de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Vidare medför bedömningen tillämpningssvårigheter i förhållande till de föreslagna övergångsbestämmelserna i etableringsboendelagen. Etableringsboendelagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026 medan bestämmelserna i 7–18 §§ föreslås börja tillämpas först den 1 januari 2027. Vad gäller andra halvåret 2026 ska således den nuvarande lagen

(2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning fortsatt tillämpas, inklusive dess överklagandeförbud och med tydliga förarbetsuttalanden om att rätten till etableringsboende inte utgör en civil rättighet. Samtidigt har den nya etableringsboendelagen trätt i kraft med motsatt bedömning i förarbetena. Denna inkonsekvens riskerar att leda till tillämpningssvårigheter och bör därför belysas ytterligare.

Bevis- och tillämpningssvårigheter i förhållande till hyreslagen

Enligt förslaget till etableringsboendelagen får kommunen besluta att rätten till etableringsboende ska upphöra i förtid, bland annat om hyresrätten har förverkats enligt 12 kap. 42 § jordabalken. Denna bestämmelse kompletteras av 43 och 44 §§, vilka innehåller ytterligare förutsättningar för att en hyresgäst ska kunna skiljas från lägenheten, samt tillhörande förfaranderegler såsom förordningen (1978:314) om underrättelse och meddelande enligt 12 kap. 44 § jordabalken. Reglerna i 42 § måste också jämföras med andra bestämmelser i hyreslagen som berör den av punkterna i 42 § som åberopas.

Det saknas vägledning i utredningen hur dessa regler är tänkta att tillämpas inom ramen för förvaltningsprocessen. Tvister om när hyresrätten är förverkad och om upphörande av hyresrätten respektive förlängningstvister prövas i normalfallet av allmän domstol respektive hyresnämnd där andra beviskrav och processuella regler gäller än i allmän förvaltningsdomstol. Att närmare bedöma vad som ska krävas i form av bevisning för att visa att en hyresrätt förverkats inom ramen för etableringsboendelagen kan vara en fråga för rättstillämpningen. Frågan skulle i vart fall behöva belysas ytterligare.

Vidare föreslår utredningen i 17 § i etableringsboendelagen att bestämmelserna om besittningsskydd i 12 kap. 46–52 §§ jordabalken inte ska tillämpas på etableringsboende. Det kan övervägas om denna undantagsregel även bör framgå direkt av hyreslagen för tydlighetens skull.

Parallellt lagstiftningsarbete och behov av samlad översyn

Förvaltningsrätten konstaterar att vissa av de föreslagna bestämmelserna överlappar med annat pågående lagstiftningsarbete. Ett exempel är Utredningen om ett ordnat initialt mottagande av asylsökande (SOU 2024:68) som i sitt slutbetänkande bland annat föreslagit att lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska upphöra att gälla den 1 oktober 2026 och ersättas av en ny lag. Det är därför viktigt att beredningen av förslagen samordnas med övriga förslag på området för att undvika tillämpningsproblem.

Detta yttrande har beslutats av tf. chefsrådmannen Kristina Aurell.
Föredragande har varit förvaltningsrättsfiskalen Linn Svensson.

Kristina Aurell

/Linn Svensson